

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

De Sanctorum Festiuitatibus Annitotius - Nvnc Demvm Integre Svppleti,
Concionibus per octauam Vener. Sacramenti suo ordine intersertis

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

In Festo Visitationis B. Mariæ Virginis. Exurgens Maria abijt in montana,
&c. Luc. 1. 1. De supereminente Deiparæ humillitate. 2. Visitatio quando &
vbi contigerit. 3. De causis eiusdem. 4. Quàm ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56205](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56205)

IN FESTO VISITATIONIS BEATAE MARIAE Virginis.

Partitio.

- I. De supereminente Dei para humilitate.
- II. De Visitatione, quando & ubi contigerit.
- III. De causis eiusdem.
- IV. De itinere laborioso per montana, & quid per hoc mystice.
- V. De praeclaris eiusdem Visitationis effectibus.

Exurgens Maria abiit in montana cum festinatione, Luc. I.

FIGURA.

Arcæ testamenti, quod trimestri dumtaxat spatio in domo Obededom diuertisset, tantam eidem felicitatem attulit, ut benedictionibus omnigenis exinde repetitissima fuerit. Designabat hoc iam tum, quod suo post tempore in magni Sacerdotis Zachariæ domo ad gloriosæ Virginis Mariæ aduentum accessumque erat euenturum. Hodie siquidem videmus, veram illam foederis pacisque arcam, dum cognatam Elisabetham, iam Messæ præcuratore imprægnatam, adit, eiusque in familia aliquanto hæret tempore, omnigenam illi benedictionem causari, prosperitate, felicitate, & læta sorte cumulare. Elisabeth spiritu instigante vaticinatur, semestris infans matris in utero exultat, creatura Deum agnoscit, ante ætatem vitur ratione, ante debitum tempus iudicium adhibet, peccatum originale deletur, in utero sanctificatio peragitur, gratia communicatur, aliaque sexcenta accidunt mirabilia, quæ Spiritus sancti ope inuocata, & gloriosa hac Virgine rogata, ut solito fauoris & auxiliij sui fauonio cymbam hanc meam dirigat, recensbo: quare supplices omnes illam cum Archangelo Gabriele salutemus, dicamque vnanimis,

Ave Maria.

Inter illustri templi Salomonici miracula
Bess. de Sanctis.

non postremum, & fortasse primum locum obtinet Arca illa foederis aurea, eaque non sublimis euecta, nec eminenti aliquo magnificoq; collocata loco, sed humi & in pauca sito. Hinc & scabellum pedum Dei, & hypopodium eiusdem fuit nuncupata. Primus eam hoc dixit nomine in libris Paralipomenon rex Salomon. *Cogitavi, ut adificarem domum, in qua requiesceret arca foederis, & scabellum pedum Domini Dei nostri.*

Hoc nempe à Patre suo didicerat. David namque, cui primo domus huius fabrica à Deo & inspirata & præcepta fuit, prophetico etiam spiritu ac reuelatione cœlesti didicit, quid in eodem esset templo collocandum, eoque eius futura supellex & ornatus, & imprimis arcam hanc in ipsum inferendam, quam exinde pedum diuinæ maiestatis scabellum nuncupauit, eamque proinde ab omnibus adorari posse & debere agnouit, dicens: *Adorate scabellum pedum eius.* Scio hoc ab Allegoriarum, Anagogarum, sensus mystici, aliorumque troporum confectatoribus, tum de sacra Iesu Christi humanitate, tum de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento exponi; quæ duo reuera sancta sunt, & summa sanctaque adoratione digna. Sed potissima SS. Patrum pars, literalem sensum secuti, de arca testamenti ipsum explicant.

Post duos reges hos magnos, magnus Prophetæ Jeremias, tertius, hoc scabelli nomine arcam donauit Plangens namque futuras Hierosolymitanorum calamitates, & mala, quæ vibi & templo impenderet, præuidebat, eiusque expilationem vastationemque deplorans, scabellum cum Deo quodammodo expostulat, tantam abominationem permittente, domum suam impiorum manibus profanari sinente, templi curam quodammodo abiicente, & scabelli pedum suorum, id est, arcæ, penè obliuiscente: *Non est, inquit, recordatus scabelli pedum suorum.* Cum ergo illustrem hanc arcam tanti fecerint Reges, ita suspexerint Prophetæ, tanto quoque Deus honore affecerit, ut in pedum eam scabellum elegerit, vnde fieri dicam, ut velut neglecta humi steterit, & non sublime euecta sit, aut eminenti quodam throno locata?

Sane cum omnia mecum accuratius perpendo, comperio per arcam hanc humi consistentem

3. Reg. 6.

1. Paral. 28.

Psal. 98.

Thren. 2.

Arca foederis dicta pedum Dei.

D. Bernardin. ser. 51. ars 1. c. 3.

Nulla creatura ita humiliata est, sicut B. Virgo.

tem glorioſæ Virginis humilitatem denotari, de qua magnus quidam Eccleſiaſtes hoc locutus eſt modo: *Sicut nulla poſt filium Dei creatura tantū aſcendit in gratia dignitatem, ſic nec tantum deſcendit in abyſſum humilitatis profunda.* Quin & ulterius progreſſus, audacter nulli vnquam in hoc mundo puræ creaturæ conſeſſum ait, ita creationis ſuæ nihilum inſuerti, tamque profunde in humilitatis abyſſos penetrare, vnus Dei voluntati ſe pure integreque ſubiſciedo, vti Virgini huic, ſingulari quadam prærogatiua, cœtus collatum.

Mr. 3. c. 2.

Idem eandem virtutem auctor, verbis etiã dignioribus, luculentioribusque exaggerat: *Virgo, inquit, continue habebat actualem relationē ad diuinam maiestatem, & ad ſuam nihilitatem, quaſi diceret, Virginis contemplationes & profunda cogitationes erant in forma continuæ relationis, habebant enim pro fundamento humilitatem, & pro terminis conſeſſatiuis inſinitam hinc maiestatis diuinæ magnitudinem, illinc vero conditionis ſuæ nihilitatem.*

De laudibus Virginis lib. 3. ar. 17.

Dionyſius Carthuſianus non minus doctrina, quam vita religioſa noſtiſſimus, ad hunc conceptum quam proxime accedens, ſcriptum reliquit, ſanctæ huic Virgini duos ſemper libros apertos præſentes fuiſſe, id eſt, duas faces, & illuminationes interiores. Primus erat amplius ille liber Sapientiæ, in quo quidquid Dei erat, cuiusque ad excellentiam atinebat, profunde perſpicueque contēplabatur. Secundus erat liber ſcientiæ, in quo ſeipſam, & quidquid naturæ ſuæ erat, quam perfectiſſime ſpectabat. Horum autem librorum lectiōni intenta & affixa aſſiduè maxima quadam cum admiratione & extrema reuerentia ſæpe numero ad Deum exclamabat, *O Deus meus, quid tu, & quid ego?* Illuſtria ſane profundiffimæ humilitatis argumenta.

In expoſit. Cant. c. 26.

Richardus de S. Victore, magni quoque nominis ſcriptor, hæc de re agens, ex Virginis huius ſanctiſſimæ humilitatis profunditate gratiæ eius magnitudinem; & vice versa è gratia humilitatis illius elicit excellentiam. Hæc eius ſunt verba, loquentem audite: *Quia humilitas, inquit, locus eſt gratiæ Dei, adeo vt tantū gratia capax ſit aliquis, quantū fuerit humilis, ſicut Virgo virtutē hanc perfecte & totā poſſedit, ita totam eā gratia impleuit, totaq; decorauit.*

Cant. 3.

Egregie hoc in Canticoſū libro adumbratū, Deipara myſticeque repræſentatum legimus in ſponſæ ſanctos oſe perſona, *Qua eſt iſta, qua aſcendit per deſer- mnes humilitate & thuris, & vniuerſi pulueris pigmetary?* Ceruſpetato, tiſſimum autem eſt verba hæc de Virgine Deipara ſcribi & intelligi: illam vero per deſertum ſumi, & ſuffitus ex omnigenis odoribus, & thymiamatis compoſiti ritu aſcendere, nihil aliud denotat, quam eam ita ſolam in perfectionis ſtatu aſcendiſſe, vt nec in hoc, nec in alijs virtutibus, quarum varij hi odores imago ſunt, partem habuerit: nam

Nec primam viſa eſt ſimilem, nec habere ſequentem, ac præſertim in humilitate.

Hinc itidem in eodem Canticoſum libro legitur, vnguentorum ſponſæ odor omnia terreſtria aromata & pulueres pigmentarios exſuperare, *Odor vnguentorum tuorum ſuper omnia aromata.* Omnia porro aromata nihil aliud, quam ſanctorum virtutes ſignant, quas omnes ſponſæ odor tranſcendit: Deipara namque Virgo vniuerſos bono vitæ, ſanctitatis, humilitatis, omnigenarumque virtutum odore, quamdiu inter mortales egit, longo interuulo ſuperauit. Atque hoc illa modo Dionyſius Carthuſianus etiam interpretatur: *Tanta, inquit, eſt ſanctitas virtutum maris Dei, quod cuncta mundi odoramenta tranſcendit, imo & totam perfundit Eccleſiam triumphantem.*

Cant. 4.

In Cant. 4.

Et ſane odor, id eſt, excellentia virtutum ac perfectionum nobilis huius creaturæ, præ ſanctorum aliorum virtutibus palmam & laudem meretur, ac præſertim humilitatis. Ecquæ enim creatura tantum ſe humiliavit, quantum Virgo hæc ſanctiſſima? Angelus è cœlo legatus miſſus, eam gratia plenam ſalutat, ipſa ad hæc præconiã & ſalvandi formulam inſolitam turbata, cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. Gabriel illam Dei matrem ait futuram, ac protinde omnibus eam creaturis præſertim ipſa è contra mente humili minimam illius chentulam ſe atque ancillam fatetur, *Eccc ancilla Domini.*

Nulla creatura Deiparæ humilitate par exiſtitit.

Quam animi demiffionem miratus S. Bernardus ait, *Non magnum eſt humilem eſſe in abiectione, magna proſus & rara humilitas honorata.* Dicere vult, mirum minime eſſe, ſi quis pauperculus, vilis, & infimæ fortis homo ſe abijciat, demiffique de ſe ſentiat: ſed rærum quid,

Ser. 4. ſuper Milſus etc.

Rarum hu-
militas in
honoribus.

quid, & profus admirabile, inter honores ob-
latos, laudes, dignitates, pompas, & opes hu-
mitem animum præferre. Ergo ex sancti hu-
ius viri mente summa Virginis nostræ humi-
litas mundo paradoxon est, ac coelo terræ que
miraculum. Summe siquidem honorata humi-
litas est, matrem Dei appellari, ac senonniſi
ancillam facere.

Hanc ipsam virtutem cum satis pro digni-
tate admirari idem scriptor nequeat, hoc ex-
clamat modo: *Qua est hæc tam sublimis humi-
litas, qua cedere non novit honoribus, insolēse-
re gloria nescit mater Dei eligitur, & ancillam
se nominat.* Inferre hinc vult, humilitatem tū
demum ad summum perfectionis gradum ven-
nisse, cum honores oblatos pessumdat, efficit-
que, vt quis media in gloria ac magnitudine
constitutus in suis ipsius ac conditionis notitiā
descendat, & Virginis exemplo laudibus ho-
noribusque oblati non insolēscat.

Cassianus, vir pius & religiosus hæc Dei-
paræ humilitatem obstupescens scribit. *In pro-
funda se Virgo detexit, qua inuitabatur ad alta,
& à dominatu ad ancillarum animam conuer-
nit & corpus.* Cum omnia ergo hæc Patri-
bus fatear necesse est, Virginis huius humili-
tatem maximam existisse. Sed talem etiam
fuisse maximè oportuit.

Docet hoc sanctus Augustinus sermonibus
de verbis Domini, *Quanto, inquit, erit maius
adificium, tanto altius ponetur fundamentum.*

Hoc in vltim meum conuertam axioma, &
dicam, cum in Virgine construendum esset
diuinum illud & summum ædificium, corpus
inquam Christi (quod apud Ioannem templū
dicitur, *Soluite templum hoc*) fundamenta pro-
funde admodum rari, id est, summam eius hu-
militatem & profundissimam esse oportebat.
cui illustre hoc templū, quod altitudine cœlo
terræque æquiualeat, Spiritus sanctus inædifi-
caret. Et sanè fuit hæc & maxima & periculis-
sima.

*Omnia flumina, inquit Ecclesiastes, intrant
in mare, & mare non redundat.* ipsa tamen flu-
mina facillimè ripas ob nimios imbres transi-
liunt, & late stagnant. Illi porro fluminibus
per similes sunt, qui in honorum, dignitatum,
diuitiarum, & scientiarum abundantia, qua-
dam passionum inordinatione, veluti quodam
aquare impetu, aut inbriū affluentia, ilico

turgescunt, inflantur, insolēscunt, atque inde super-
biunt. Sanctissima verò Virgo mari per similes
fuit: et si n. omnia gratiarū & benedictionum
flumina, quæ in creaturā vltimā vltimā in fluxe-
runt, in animā illius intrarint, non propterea
cor eius intumuit, aut anima in superbiam de-
clinavit: mansit siquidem semper intra sanctæ
humilitatis limites, nihilque illam ad quoddā
vanæ gloriæ aut insolētiæ eluuium vltimā
pertrahere potuit.

Insigne profecto prodigiū foret & non sine
miraculo, si mare & oceanus, ingens illa abyf-
sus, & vniuersale aquarū receptaculū, intra a-
liquod se flumē coarctaret, & ipsum solito se-
per cursu ferretur, per agros longè lateq; non
itagnaret, imo nec aluē suū excederet, nec ri-
pas transiliret. Idē in Virgine nostra factū vo-
bis persuadete, Auditores; videte. n. eā vt flu-
uiolū quemdā Iudæam permeantē, & vastū illū
omniū gratiarū oceanū, & bonorū vniuersū
pelagus, Verbū in quā Patris vniuentū, in In-
carnatione in ipsam subintrare. hic tamen flu-
uiolus nequaquā inde inflatur, nulla in eo ap-
paret redūdantia, eadē semper in ipsa viget hu-
militas, omnia ita quieta & tranquilla in eius
anima, quasi nihil in illa noui contigisset, aut
nullum nouum in ea factū esset incrementū.

Illustre humilitatis huius videre argumen-
tum vultis, Auditores; perspicite quid hodierno
legatur in Euangelio. Mox ergo vt Ange-
lus Virginem salutauit, eamque Dei matrem
est fore pollicitus, quin & gratia plenam pro-
nuntiauit, & in dictorum confirmationē, cog-
natam illius Elisabeth, iā semestri spatio vterū
præter commuē naturæ seriē, vt pote steriliē,
gestantē in exemplū attulit, minimè rata suf-
ficere ancillam se Domini vocasse, domo ecce
sua egreditur, longinquum iter suscipit, mon-
tium inuia generosè transcendit, cognatamq;
carissimam inuisit, quæ ipsa à primarijs vni-
uersæ Iudææ matronis visitari colique & me-
rebat & debebat. Euangelij autem contextus
hic est, *Excursus Maria abiit in montana cum
festinatione.* Hæc hora matutina hæc ipsa pro-
le quar. primo de visitatione hæc tractans, de-
inde effecta eiusdem seriatim prosequens; &
in duobus hæc membris illustria & noua hu-
militatis videbitis exempla.

Principio igitur indubitātū est, visitationē
hanc post filij Dei eius in vterō incarnationē

Deipara
Virgosi-
militas ma-
nunquam
redundanti.

nem & conceptionem contigisse: an vero antequam dubitaret Ioseph, & Virginem in vxorem solenni nuptiarum ritu accepisset, haud constat, Theophylactus namque, Beda, S. Ambrosius & Orig. censent, Dei param statim ab Angeli discessu surrexisse & cognatam adiisse. S. Augustinus autem in Concordia Euangel. & auctor historiae Scholast quin & Euangelij ipse contextus, innuere videntur, Virginem primo cum festinatione Zachariae domum trans montana sitam petiisse, cumque ibi trimestri spatio egisset, donec Elisabetha Ioannē peperisset, quarto demum mense vterum gestare Iosepho visam, atque hinc reddidit eū anxium dubitasse, num in matrimonio cum eadem celebrando pergeret vterius, eamque domum duceret familiariter cum eadem visiturus; an vero parentibus rem patefaceret, cōsulturus num hoc in casu eam in vxorem esset accepurus.

S. Aug. lib. 2
cont. Euan.

Virgo coniugata erat, antequam visitaret cognatam.

Verū doctissimus Ioannes Gerson, Vniuersitatis huius quondam Cancellarius, alterius est sententiae, siemiterque asserit eam Iosepho ante nuptiam fuisse, quam iter hoc susciperet, & in spōsi domum ritu patrio deductam, & matrem familias extitisse. Sententiam suam egregijs validisque adstruit rationibus. Primò verisimile non esse, virgunculam illam tenellam & iuenculam tam arduum minimè suscipere iter, à Nazareth scilicet in Ierusalem, montium inuia & prærupta transcurrendo; iter, inquam, propè viginti leucarū autam fuisse, sine parentum venia, nec valedicendo vicinis ac consanguineis, & imprimis Iosepho sublime hoc incarnationis diuinæ mysterium non communicando; cum tamen, vt Tobia ait Raphael Archangelus, opera Dei reuelare, & confiteri honorificum sit.

Tob. 12.

Iosephi humilitas erga Virgineam.

Hanc ob causam, vt nonnulli Doctores opinati sunt, Iosephus vir iustus relinquere clanculo Virginem constituit, ne quod inde crearetur scandalum, non vero publice, eo quod, postquam hoc illi mysterium innotuit, rem demitatus, indignitatum se crederet, qui tam cum tam diuina Virgine familiariter ageret, cum Diuo Petro quodammodo dicens: *Exi à me Domina, quia peccator, & indignus tuo contubernio sum, vel cum Centurione, Domina non sum dignus, vt intres, tu tam augusta, sub tectum meum angustum; vel de-*

nique cum sancta Elisabetha; Vnde hoc mihi, vt mater Domini mei veniat ad me.

Respexit haud dubiè ad ea; quae in veteri Testamento olim acciderant. Meminerat namque, Moysen viso rubum ardere in deserto, nō tamen comburi, minimè ausum fuisse propius accedere. Meminerat Osam, quod labantem arcam foederis humeris fulsisset, atque profanis manibus tetigisset, subita morte ac repentina diuinam in se vindictam sensisse. Meminerat bestiam ausam monti accedere, & vel parum tangentem iussam lapidibus strui. Hinc sanctus hic vir, non ignarus, sanctissimam hanc Virginem verè rubum ardentem, arcam, in qua verum commorabatur manna, item montem, in quo ipse legis auctor sedem sibi fixerat, esse, ad eam verebatur accedere, metuebatque ne temeritatis praesumptionisque insimularetur, si quotidiano cum ea contubernio familiaris ageret, seque penitus censebat indignum, qui cum ipsa conuersaretur. Hæc porro omnia è sancti Ioannis Chrysostomi pharetra de prompta sunt.

Exod. 3.

1. Reg. 6.

Exod. 19.

Altera Gersonis ratio est: Si solenni vxore ritu Iosephus, iuxta legis patriæ, quin imo gentium propè omnium consuetudinem ac ritus nuptiales tam vterio tumescere (vt quidem ait Origenes) accepisset, ecquod per vniuersam regionem scandalum excitasset? quam triste id parentibus & Iudæis, huius mysterij ignaris, spectaculum fuisset, si iuenculam violatæ pudicitiae ream duxisset? Quin etiam Virginalis hic conceptus diabolus hoc pacto minime latuisset, in o hono. em ita ipse suū violasset, quin & Virginis nostræ famæ non mediocrem infamiae maculam aspersisset. Fit ergo verisimile, matrimonio eam ante iunctam fuisse, quam iter hoc molestum aggrediretur. Verum ecquæ eius suscipiendi iunt causæ? plurimæ, & sane peregrinæ.

2. Ratio Gersonis.

III.

Prima visitationis huius causa est, summa & gloriosissima huius Virginis humilitas, quam ratione hoc pacto manifestare voluit. Certissimum cur cognoscitur, o est, vt tunc hanc semper in ea excellē tam visitatam fuisse, etiam antequam in Dei eligeretur matrem, vt ipsamet teste discimus, *Quia respexit humilitatē ancilla sua.* Verū ex quo ipsum in vtero concepit, maximū ad ipsam accessit

intra-

incrementum. Ab Angelo enim honorificentissimis illustrissimisque compellata nominibus, summa cum humilitate animique demissione respondit; *Ecce ancilla Domini.* qua etiam matris humilitate Redemptor ipse gloriatus, Patri æterno apud Psaltem ait, *Quoniam ego seruus tuus, & filius humillimæ ancilla tuæ.* in quantum enim homo, Deo erat inferior, & Mariæ filius, quæ Angelo nuntiantem Domini se ancillam dicebat.

Agar Abrahæ ancilla humilis quidem & dicto audiens fuit, quamdiu Virgo; at ubi se concepisse & vterum gestare conspexit, superbiuit, & aduersus dominam suam se gessit insolentius Testatur hoc sacra historia, *Concepisse, inquit, se videns, despectit dominam suam.* sed longè secus Virgo nostra; quò enim amplioribus afficitur honoribus, eò se deiecit profundius. ac matrem factam esse Dei se videns, adeò se non extulit sublimius, vt etiam cor, animam, affectus, motus, cogitationes modestius magisque demiserit; & cæli terræque regina electa, non minus apparet humilis, quàm dum puella dumtaxat erat, nondum mater.

Egregiam rei huius in Esther regina videre erat imaginem & exemplum, cuius humilitati & obedientiæ erga Mardocheum hoc datur elogium, *Quidquid ille præcipiebat, obseruabat Esther, & ita cuncta faciebat, vt eo tempore solita erat, quo eam paruulam nutrebat.* Id est, Esther iam in reginam assumpta adeò promptè lubenterque Mardochei iussis parebat, vt dum priuata & alumna eius in domo agebat, honoribus siquidem mores eius, complexio, natura immutata nõ erant Fuit haud dubiè hæc Esther humilitas maxima, & modestia in primis commendabilis, quod regia cor dignitas non immutasset, nec insolentior ipsam reddidisset. At longè maior Virginis nostræ fuit: mater siquidem Dei, atque hominum, simul & Angelorum facta regina; adeò non reddita insolentior aut arrogantior, vt è contra maiorem & humilitatem & modestiam & obedientiam prætulit.

Dicere solebat Chrysostomus, difficilem castitatem esse inter delicias, & humilitatem inter honores agrè seruari; atque inde haud dubiè natum illud prouerbiũ: *Honores mutant mores.* Verùm hoc in Virgine nostra locum minime habuit; honos namque, digni-

tas, amplitudo naturam eius non immutauerunt, id Sapientis secuta consilium, *Quantò maior es, humiliata te in omnibus, & inuenies gratiam coram Altissimo.*

Quàm verò sanctissima hæc Virgo à prima omnium muliere Eua alia fuit? quàm etiam illi contraria? quanta inter vtriusque naturæ differentia? quantum inter fortis vtriusque differentiam? Eua namque ambitione, præsumptione, superbia & arrogantia peccauit; Maria verò semper sapiens, modesta, humilis, omnisque expertis vanitatis apparuit. Illa ob superbiam fuit humiliata, ac deiecta; hæc autem humilitatis suæ ergo maximè exaltata, quod vt honorificum ac laudabile ipsa deprædicauit suo in Cantico dicens, *Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles:* quasi ad Euz matris omnium calamitatem, suæque fortis commendationem alludens diceret, Eua fœmina potens & ad honores maximos sublimata, propter arrogantiam deiecta est, & in ordinem redacta: & ipsa paupercula, & vilis puella, ob humilitatem meam, & summam Dei bonitatem, maximè sum euecta.

Cuius rei insigne Ezechiel Propheta emblema profert: in eo siquidem legere est: *Ego, Ezech. 12. ait Dominus, humiliavi lignum sublime, & exaltaui lignum humile.* verba hæc & obseura sunt, & metaphorica, sed cum re proposita optime coincidunt. Ecquod enim lignum altius, ecqua arbor elatior, quàm prima illa Eua? arbor inquam in paradiso terrestri confita, totius vniuersi domina ac regina, virtutum principium, immortalitatis fœculus, originariæ iustitiæ thronus. O ingens, opaca ac vasta arbor! fœmina perfectionibus donata, gratijs locuples, benedictionibus affluens, & omnigena imbuta scientia. Verùm parulam sublimemque hanc arborem ob arrogantiam & fastum Deus humi prostrauit, & e contra humilem hanc arbusculam, sanctam hanc Virginem, paucis cognitam, extulit & euexit, itaque sublimauit, vt fructus quem protulit ipse sit Deus, iuxta hæc Elisabethæ hodierno in Euangelio verba, *Benedictus fructus ventris tui.* Hæc igitur prima visitationis huius causa existit, iam alias proferamus.

Theophylactus, inter Græcos interpretes minime postremus, hoc iter excutens, & Visitacionis huius B. Virginis rationem reddens, *Zz 3* secun-

Eccli. 37

Euz & Mariæ differentia.

Luc. 1.

Primæ mulieris doctes, & prærogatiua.

Theophyl. Luc. 1.

Psal. 115.

Gen. 16.

Esther. 2.

Estheris modestia & humilitas.

Chrysost.

secundam hanc ait fuisse, vt scilicet certior redderetur eorum, quæ sibi ab Angelo prædicta erant: verebatur enim, ne sibi Angelus imposuisset. Audiamus loquentem: *Abyz*, inquit, *Virgo ad Elisabeth, & gaudens de bono cognata, & volens vt prudentissima, maiore certitudine certior reddi, num vera dixisset, qui prædicauerat. & vt hoc nec de suo dubitaret: prudens enim cum esses, timebat, ne fortè deciperetur, & non vt incredula, sed vt diligens rem explorare volebat.*

Opinio
Theophylacti
con-
futata.

Bonus hic interpres nimum quantum à veritatis scopo aberrauit, quem proinde ceteri Patres omnes, atque imprimis venerabilis Beda in homilijs super hoc festum impugnant, *Intrat Virgo*, inquit, *domum Zacharia, non quasi dubia de oraculo, quod acceperat.* Et alibi alijs verbis, *Intrat Virgo domum Zacharia, non vt verbum Angeli mulieris attestatione probaret, &c.* Quare non, vt de verborum Angelicorū veritate certior per cognatā redderetur, eam adiit: certum quippe est, perfecte eam cœlestis illius nuntij verbis credidisse, quam proinde hoc nomine cognata laudauit, *Beata qua credidisti, qua dicta sunt tibi à Domino, &c.* Nouerat adhuc eum, qui sibi apparuerat, verè angelum fuisse, & post eius verba illic se in utero Dei filium concepisse. Ecquæ ergo circa illa dubitandi ratio existit? quid veretur, ne decepta foret, cur maiorem certitudinem aut optet aut exigat? Vnde ita rem soluit S. Ambrosius, & Theophylacti sententiam eneruans, suam hisce verbis confirmat, *Non quasi incredula de oraculo, nec quasi incerta de nuntio, nec quasi dubitans de exemplo, sed quasi lata pro voto, religiosa pro officio, festina pro gaudio ad montana perrexit.* Quæ tanè verba & vtilissima sunt, & ad audiendum non inuicunda.

Ambrosius in
Luc. 1.

Ratio vi-
sitationis
Virginis.

Tertiam visitationis huius causam suggerit Origenes, ipsam scilicet S. Ioannis Baptistæ in utero sanctificationem. Sanctissima namque Virgo diuinitus inspirata cognatam Elisabetham idè potissimum adiit, vt Ioannes filius eius à peccato originali mundaretur, & iam inde ab utero matris Spiritu S. repleteretur, vti Zachariæ promiserat Angelus. Causam hanc allegat, in S. Lucam scribens: *Jesus, qui in utero Virginis erat, Ioannem adhuc in ventre matris positum sanctificare festinabat.*

Rom. 7. in
Luc.

Quartam rationem assignat Ven. Beda, vt nimirum cognatæ suæ de concepta prole, Mes. 4. Ratio. scilicet futuro præcursore, Deo para congratulatur. *Intrat, inquit, Virgo domum Zacharia non quasi dubia de oraculo, quod acceperat, sed vt Hom. de congratularetur de dono, quod Elisabetha accepisse didicerat.* Subscribit huic opinioni Simo Metaphrastes, & vltro in eam his verbis concedit, *Festinauit Virgo, vt gratularetur Elisabetha de bono nuntio noua conceptionis.* Suffragatur & eidem Glossa interl.

S. Antonino in quartam partem rationes hæc minimè sufficiunt, hinc quintam producit, 5. Ratio. eamque aljs præfert, vt nimirum Elisabethæ prægnanti auxilio foret, suumque erga cognatam carissimam amorem, affectumque humiliter obsequio ministerioque testaretur. *Virgo, inquit, cum Elisabetha tribus mensibus sterit, vt in partu tunc futuro ei seruiret.* Eandem quoque amplectitur Ven. Beda sententiam, hinc eodè propè sensu & verbis ait, *Intrat Virgo domum Zacharia, non vt verbum angeli mulieris attestatione probaret, sed vt mulieri prouecta ætatis virgo iuuenicula ministeriū sedula impenderet.*

Omnibus hisce grauissimis SS. Patrum testimonijs auditis meam quoque addere symbolam meam est, & sextam rationem producere. Propterea ergo forsitan cognatam Deipara visitauit, vt doceret iuueniculas honorem senioribus & obsequium deferre, ostenderetque senectam nullo non tempore & loco omnibus venerabilem fuisse. Olim quidem apud Ethnicos summus senibus deferrebatur honos & cultus, vt Petrus Apianus tradat in Insula Gaditana templum fuisse, in quo senecta velut dea diuinis colebatur & adorabatur honoribus: quam proinde vitæ magistram, magnarum rerum custodem ac reconditorium, voluptatum & passionum sensualem sepulturam dicebant. Quin & olim moris fuisse proditur, vt fures & malefici, quò indemes forent, ac mortis supplicium euaderent, ad seniorum genua velut ad refugia & asyla confugerent.

De senibus porro honorandis hæc in Leuitico lex legitur à Deo Hebræis data: *Honora personam senis.* Et Propheta Ieremias, inter alias iniurias, quas Babylonios Hierosolymitanis conuerterunt intulisse, cum eos captiuos & vincos Babylonem abducerent, hanc vt grauissimam & propè intolerabilem exaggerat, quòd

quod faciem senum non erubuerint, neque miserii sint canitici illorum.

Baruch 4. Prophetam Baruch eandem lamentatur infolentiam, dicens: *Eduxit super illos gentem de longinquo, gentem improbam, qui non sunt reueriti senem.* in quo notandum inter ceteros crudelitatis & barbariei actus senectutis neglectum annumerari.

Sapient. 2. In Sapientia libro, cum mala ab impijs olim committenda recensentur, senectutis irrisio non omittitur: *Opprimamus, inquit, pauperem iustum, non parcamus vidua, nec veterano, nec reuerentiamur canos multi temporis.* Quibus e verbis, uti & superioribus, colligere est, quantoperè senes & canitie venerabiles honorare ac venerari debeamus. Docet hoc ergo nunc suo nos exemplum celestis hanc magistræ, cum suam ipsa cognatam præuenit, eamque primò visitatum abire, utpote ætate maiorem, etsi dignitate ipsa maior.

IV. Rationes hæc & insignes sunt & dignæ, & ad primam omnes velut ad scopum, humilitatem inquam Deiparæ relata. Eas vos ipsi perpendite, interea dum illustre hoc iter persequor, iter inquam difficile, laboriosum, molestum, utpote collibus ac montibus præpeditum, ita enim ait Euangelium, *Abijt in montana.* Expressam hoc studio & data opera, ut & loci sitas, & itineris labor legentibus constaret. Nazarethum namque, vade profecta est Deipara, humiliori situm erat loco quam Iudææ montana. Hinc etiam Redemptor territorio Galilææ excedens, ut ad Iudææ limites pertingeret, ascendendi verbo est vsus, *Eccc ascendimus Hierosolymam.*

Matth. 20. Hic quidem conceptus litteræ inhæret, sunt verò alij plurimi moralem mysticumq; sensum includentes. Imprimis autem cum montes hos intueor, & Deiparam eosdem transcendentem, illic hoc velut in exemplum nobis datum traho, omnem scilicet animam, quæ verbum Dei semel mente concepit, sine mora altissimos virtutis ac perfectionis montes, festino amoris quodam passu, transcendere. Hunc mihi conceptum suggestit Beda, dum scribit, *Typicum exemplum virgo tribuit, quod omni anima, quæ verbum Dei mente conceperit, virtutum statim celsa cacumina gressu conscendat amore.*

Psal. 77. Exemplo nobis erit, qui de se scribit, *Perfe-*

cis pedes meos tamquam ceruorum, & super excelsa statuens me. id est, ex quo Verbum Dei auribus percepi, pedes meos adeò leues & promptos in via virtutis reddidit, ut cerui (quod animal cursus velocitate & pedum pernicitate præstat) pedes videar assumpsisse, atque hinc ad excelsorum me fastigia sustulit. sed aliud audire videbimini, vbi Augustini in hæc verba audieritis paraphrasin. *Hoc est, inquit, perfecit Deus amorem meum ad transcendenda spinosa & umbrosa implicamenta huius sæculi, & super celsam habitationem fixit intentionem meam.* Id ipsum hodie Deipara mater compleuit, dum festinans & amore ardens abire in montana.

In avium & alitum genere tot videre est in conditione naturali, ritumque visitandi, ac volandi diuersas species, quot ad oculum plumarum colorumque in istis notamus discrimina. Aliæ natura immundæ sunt, & degeneris animi, non nisi vermibus insectisque inhiantes, ac numquam à terra se sustollunt: sunt & aliæ nobiliores & voluptatem afferre natæ, semper sublime euolantes, & animosæ, uti aquilæ, falcones, accipitres, aliæque ad præclaræ edoctæ, omnes tamen eodem natæ sunt elemento, & communem omnes ex aqua habent originem & productionem. Docet hoc Ecclesiæ, quando in hymnis sacris canit:

*Qui ex aquis ortum genus
Partim remittis gurgiti,
Partim leuas in aera.*

Ita quoque de hominum conditione sentiendum, omnes quippe eadem nati sunt origine, & ex eadem terra figulati. Horum tamen aliqui semper per terram serpunt, non nisi vermiculis & muscis inhiant, non nisi terrena & vilia sapiunt, & sola mundana spirant. Alij verò nobiliores sunt, ac generosiores, maiorisq; animi sublime euolantes, quorum in cælis est cõuersatio, uti S. Pauli dicentis, *Nostri conuersatio in cælis est, qui quicquid hic in terra est, aspiciunt, ac pessumdant, non nisi diuina sectantur, soli perfectioni student, & cum Virgine nostra abeunt & conscendunt in montana.*

Hæc animorum naturarumque differentia ad oculum in persona Lothi representatur, cui Angeli Genes. 19. dicunt: *Ne stes in omni circum regione, sed in monte saluum te fac.* in quo sanctorum, nobilium, ac generosarum ani-

In eundem
Psal. comm.

Aues cum
hominibus
collata.

Omnes ho-
mines
eamdem
habent ar-
gillam in
origine.

Gen. 19

MA ARUM

marum viuendi ratio exprimitur: Lothi autem ad Angelos reponsum, mundanorum, imbellium, degenerum ac plebeciorum consuetudinem denotat, *Non possum, inquit, in montem ascendere, ne forte apprehendat me malum, &c.*

Salus est in montibus.

Omnis sine dubio salus in montibus est, & in vallibus discrimen; tuta sunt omnia in excelsis, in contemplatione inquam rerum celestium, & in infimis, inque rerum terrenarum prosecutione nihil non periculis expositum. Atque hanc ob causam Rahab exploratoribus Israelitarum suadet, *In montana conscendite, ne forte occurrant vobis reuertentes.* Et ecce virgo nostra abiit in montana.

Iudic. 2.

In montana inquam magnitudinis, honoris, & perfectionis; cum de illa cecinerit Psalmista, *Fundamenta eius in montibus sanctis;* altissimos illi montes in fundamenta & altitudinis principia tribuens, cum illam Prophetæ montem in vertice montium constitutum appellarint, id est, supra omnia Patriarcharum, Prophetarum, Regum, Apostolorum, Martyrum, aliarumque sanctarum creaturarum, quæ in hoc mundo velut montes fuerunt, merita, sanctitatem, & perfectiones euectam. Nemo verò negarit, eam montes transcendisse, cum ad summum honoris & perfectionis, ad quæ ascendere creatura poterat, gradum pertigerit, facta scilicet Dei mater, virtutū ac gratiarum oceanus, primum sanctissimæ Trinitatis opus, opus inquam ad eum eximium, sublime, & dignum, vt omnes personæ diuinæ in eodem elaborando cooperatæ sint, Spiritus sanctus quidem sanctificatione sua, filius sapientia, & omnipotentia Pater. Atque hanc ob causam suam ipsa felicitatem a prædicans canit: *Quia fecit mihi magna qui potens est.*

Psalm. 86.
Virgo ad summum perfectionis apicem peruenit.
Mich. 4.

Luc. 1.
Magna facta in Virgine.

Magna inquam reuera, & quibus similia ante nulli vniquam præstiterat. Si quid enim magnum Deus fecit, cum cælum, terram, elementa & omnem eorum ornatum & appendices creauit; longè maius quid & opus longè mirabilius creauit, cum in Virgine simul & matre, magno naturæ totius stupore & miraculo corpusculum efformauit, quo Deus essentialiter continebatur, quodque in se omnem diuinitatis plenitudinem, etiam corporaliter, complectebatur. Vnde Ecclesiā velut ad-

mirans & obstupescens, canit: *Quomodo se capere non poterant, tuo gremio contenti.*

Omnipotens ille ac ter maximus Deus rem magnam olim, quæque omnem deum mundum in admirationem rapuit, præstitit, cum insigni sanè cum prodigio Iordanis fluua cohibuit, & aquas ad fontem retro vnde ortæ erant redire compulit. & non tantum eas ad mare non deuoluit, sed etiam naturalem illarum cursum inhibendo, ad originem primæuam reuocauit. Quod admirans Pfaltes exclamat: *Quid est tibi mare quod fugisti? & tu Iordanis, quia conuersus es retrorsum?* At idem ille Deus in Deipara effecit quid longè maius & admirabilius; quando nimirum ille antiquus dierum & æternum antiquus, nostro natus est in tempore, & ab æterna illa senectute ad primum primæ cuiusdam infantis ortum redijt, an non hoc facere mirabilia? cum verò omnia hæc in Virgine coactigerint, an non illud est montes transcurrere? an non hoc in montana abire?

Deipara ergo montes transijt, & quidem, vt D. Lucas obseruauit, cum festinatione & properans, O mirabilia solum spectaculum! quomodo Virgo vterum ferens tantopere festinet? quomodo verò iter hoc audeat aggredi? nulla formidat pericula, molestias non perhorrescit, Jacob Patriarcha, instante fratre Esau, vt celerius progrediretur, iterque acceleraret, hoc sese a festinatione modo excusauit: *Nosti Domine, quia oues & fœtas habeo mecum, quas si nimis coegero festinare, moriantur cuncti greges vna die mecum.* Deipara ouicula erat, sanctè iam fœta, sine ulla tamen formidine & interrita, laborum, periculorumque nihil metuens, iter accelerat, & cum festinatione properat.

Tum verò impletum illud Canticum: *Surge, propera amica mea.* Videas namque sanctam filij Dei sponsam & fidelem amicam hodie surgere, è N: zareth proficisci, & cum festinatione in Zachariæ domum abire; adeo vt illud pij Regis vsurpare merito poterit, qui Dei sui amore inflammatus, magna animi contentione dixit: *Viam mandatorum tuorum curri, cum dilaxasti cor meum.*

Psalmo 18. de Christo Redemptore scriptum legitur: *Exultauit vt gigas ad currendam*

iam viam. hodie verò reapse hæc propheta impleta, cum Dei filius, iam in vtero sacratiffimæ Virginis conceptus & conclusus, etsi tener & paruulus, vt magnus tamen gigas cognitus, qui nec cælo, nec terra comprehendi potest, & magnitudine atque altitudine omnia transcendit, summa cum diligentia festinet, vt cum matris suæ itinere mundi redimendi iter simul decurrere incipiat.

Tres rationes cur Virgines examinantes, & festinationem hanc demirantes, tres insignes accelerati huius itineris & festinationis virginæ rationes reddunt. Primam S. Ambrosius, Cardinalis Caietanus,

1. Lytaeus, alijque permulti, qui idcirco cum festinatione profectam Deiparam volunt, ne scilicet diu foris ageret, atque quam citissimè è publico se subduceret. *Discede, Virgines,* ait S. Ambrosius, *non demorari in plateis, non aliquos in publico miscere sermones. Maria in domo sola, festinat in publico,* vt scilicet hominum vitaret conspectum & contubernium.

2. Secunda auctorem item agnoscit Ambrosium, qui festinationem hanc à cordis vultu iubilo profectam, quo scilicet ipsum in Deum pernix ferebatur, excitatumque quasi per viam volitabat. *Festina,* inquit, *pro gaudio.* Atque vt cor volabat præ læticia, ita quoque pedes ad numerum quodammodo harmonicum currebant.

3. Tertia rursus ab eodem Ambrosio venit; à Spiritus sancti nimirum motu ac gratia niam hanc celeritatem descendisse. Audiamus loquentem. *Quid,* inquit, *iam plena Deo virgo, nisi cum festinatione ad superiora contenderet? nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia.*

Cum festinatione. Vt scilicet discamus, in via virtutum promptè, cum festinatione & alacriter pergere, inque diuinorum mandatorum adimpletione festinare, Regis illius exemplo, qui ait, *Viam mandatorum tuorum cucurri,* quasi diceret, In mandatorum tuorum Domine executione ita me diligenter gefsi, vt summa mentis contentione per mandatorum tuorum viam cucurrerim. Ad hanc quoque nos festinationem hortatur Apostolus in ea quæ est ad Hebræos, *Festinemus ingredi in illam requiem,* per mandatorum diuini

Bess. de Sanctis.

norum viam curramus, cursum acceleremus; in mora siquidem periculum, & in diligentia omne consistit bonum.

Ad eandem celeritatem neminem non inuitat Propheta Isaias hisce verbis, *Omnes festinantes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, properate.* Sunt hæc verborum figuræ ac tropi prophetici haud dubie ac sublimes: nō enim ad aquas aut argentum bonus ille nos Deus inuitat, verum ad gratiam, virtutes, bona opera relque spirituales excitat; quò vt perueniamus, properemus oportet, & iter acceleremus. Vere autem illa festinabat anima, quæ in Canticis dicebat, *Trabe me post te curremus in odorem vnguentorum tuorum.* Hoc porro modo hodie Beatissima Virgo currit, quæ abiit cum festinatione.

Vt discamus eadem opera hinc, Auditores Opera charitatis ac misericordiæ opera animo charitatis & misericordiæ cum diligentia exercenda sunt.

Vt discamus eadem opera hinc, Auditores, quam promptissimo & diligentia summa peragenda, coque cum feruore & affectu, quo ab Abraham Patriarcha exercebantur. Considerate, oblecto, quæ ille diligentia & festinatione peregrinos & hospites in domum suam coegerit, quanto animi ardore susceperit, & apud se diuersari voluerit: de quo dicitur, *Quos cum vidisset, cucurrit in occursum eorum,* vt ijs recipiendis domum, receptis facultates ac fortunas suas offerret. Hanc nobis Patriarchæ diligentiam exponens Origenes eam pluribus circumstantijs describit, *Abrahamus,* inquit, *currit, uxor festinat, puer accelerat, nullus est piger in domo sapientis.* Deipara ergo mater tam insigne charitatis opus factura, quæ reuera est mulierem prægnantem inuisere, eique in puerperio obsequijs adesse, collium & montium prærupta transilit, & abiit cum festinatione.

Hæc vero matris festinatio in cognata Elisabeth ad eundem filij quoque in mundo visitando festinationem in mentem mihi reuocat, iuxta illa Zachariæ verba: *Benedictus Dominus Deus Israel, quia visitauit, & fecit redemptionem plebis suæ.* vt autem, qua in mundum celeritate properarit, manifestum fiat, audiamus loquentem in Canticis sponsam: *Ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles; similis est dilectus meus caprea hinnuloque ceruorum.* Loquitur autem de sponso suo. Messis nobis aduentū hac imagine ænigmatica

Aaa tica

rica representans; qui ad mundum redimendum tanta velocitate descendit, vt montes altissimos transiret, per colles voliraret, & rupes transcurreret, vt qui eurrentem viderent, capream hinnulumque ceruorum ad cursum celerrima animalia cernere se crederent. Verum dum hanc abeuntis festinationem describendo per auia discuro, æquo diutius primo puncto inhæreo; tempus est ergo receptui canendi, & ad alterum descendendi, effectorum inquam è sancta hac properataque Virginis sanctissimæ visitatione. secutorum commemorandorum.

Gen. 30.

Allegoria.

Vt ergo incipiamus, memineritis oportet eorum, quæ olim inter Iacob Patriarcham eiusque posterum Labanum in Genesi facta dictaque memorantur. Ait ergo ei Iacob, *Molaticum habuisti, antequam venirem; & nunc diues effectus es, benedixitq; tibi Deus ad introitum meum.* Vt omnis rerum prosperitas & benedictio domus Labani, quoad temporalia, vni Iacobe accepta referenda est; ita quoque omnis rerum spiritualium (quæ longè sunt digniores) in Zachariæ sacerdotis familia copia, abundantia, multiplicatio, benedictio & miracula à Virginis nostræ in eam ingressu dependent. cum ipsa namque domum subeunte vniuersa pariter benedictio cælestis in eam copiosè irrupit.

V.
Tria potissima effecta visitationis huius Virginæ.

Et si verò hæc benedictio longè lateque pateat, & plurimos in se admirabiles effectus è sancta hac visitatione secutos comprehendat, ad tres tamen reduci illi præcipuos, ac velut capita ceterorum possunt. Primus est, prophetica in S. Elisabetha admiratio, & admirabilis prophetia. Secundus, Ioannis in vtero matris exultatio. Tertius, peccati ac labis originalis ablatio, atque eiusdem sanctificatio tam tempestiuè illi collata. circa quæ tria concionis hæc pars postrema velut in cardine ostium versabitur.

Admiratio prophetica in S. Elisabeth.

Principio ergo prophetica admiratio ex ipsa Elisabethæ colligitur verbis, quæ protulit, mox vt Virginem suis in ædibus conspexit, conspectamque vt matrem Dei agnouit: quod, nisi prophetico donata esset spiritu, fieri nequam poterat. Ait ergo, *Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me?* quasi vellet dicere, Ipsa illi obuia potius deberem procedere, & humillima illi obsequia deferre, quam

vt ipsa ad me vltro veniat, meq; honore, affectu & benevolentia præueniat.

Simili est modo filius eius Ioannes Baptista olim admiratus, cum veniente ad illum Redemptore, vt ab eo ad Iordanis fluentia Baptismo tingeretur, præ admiratione ac stupore ait, *Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me?* perinde ac si dicat; impar est ac nefas Domine, ita te vilescere, adeoque abijcere; hoc ipse sum honore penitus indignus, meum potius est eo te præuenire. Cui Dominus, *Sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam* quasi diceret, Magnifica hæc officiosaq; verba iam desinant; aut *sine modo*, id est, hoc me nunc facere permittite; sic enim omnem iustitiam, id est, perfectam humilitatem adimpleamus necesse est.

Hanc porrò admirationem dixi propheticeam; quòd perfectissimè incarnationis mysterium in gloriosissima Virgine vtero completum fuisse Elisabetha cognouit, dum eam matris Domini nomine afficit: Agnouit hoc spiritu prophetico, & mente intorulum diuinitus illuminata aut potius miraculosa ac supernaturali filij in vtero agitatione ac commotione. Vnde velut causam nouæ huius cognitionis reddens, ait: *Ex quo facta est vox salutationis tuæ in auribus meis, exultauit in gaudio infans in vtero meo, atque ideo admirans dixit: Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini, &c.*

S. Elisabethæ admiratio prophetica.

Neque enim Elisabeth ad Virginem, nec Ioannes ad Christum visitandum abiere; sed è contra Virgo ad Elisabetham & Iesus ad Ioannem, ad eum iustificandum, ascendit. Vnde iustificatio discere licet, iustificationem omnem nostram à Iesu Christo venire: neque enim ipsi versus illum tendimus, sed antè ad nos ille venit, semperque præcedit; semper nos ille primus quaerit & primus vocat. vnde Apostolus: *Quos vocauit, hos & iustificauit*; vocat inquam, si autem vocati vocatis vocem audiant, mox eosdem etiam iustificat. In hanc rem scribit, in Psalmos commentariis, Augustinus: *Vi iustificentur iusti, præcedit vocatio, quæ non est in meritum, sed gratia Dei.*

Rem. 8.

Hac spectabat & Psalter, dum querbundus ait: *Errauit sicut ovis qua perijt, quare seruum tuum nisi enim ouiculam quaerat pascor, in luporum ipsa rabiem incidat necesse est: ita, ni pec-*

Psal. 118.

ni peccatorem quærat Deus, verendum est, ne diaboli vnguibz præda fiat. Erat ergo Ioannes in utero matris, velut ouicula, & peccato originali onerata à via deflexerat: (*Omnes enim errauimus ab utero*) Pastor ergo eam quæsiturus exit primus, non verò ouis ad pastorem abiit.

Hanc forsitan ob causam mundi Saluator, cum se honorificis donare titulis posset, quales sunt, Verbum æternum æquale Patri & consubstantiale, cæli terræque naturæ rex, hominum simul & Angelorum princeps, vniuersalis mundi seruator, alijsque sexcentis honorem præferentibus ac dignitatem; præ ea qua erat humilitate, Pastorem se dixit: *Ego sum Pastor bonus*. Vt pastor enim peccatores, qui iam inde à paradiso terrestri per primam originis labem errabant vagabundi, quæsiturus venit. Et, ò rem miram! mox vt in matris conceptus est utero, ad Ioannem hac labe non secus atque ceteri hominum insectum prope- rat, & ad eum quærendum, vocandum, & materno in utero iustificandum e exit. Quam eius benignitatem demirata sancta illa vetula, exclamat: *Vnde hoc mihi, vt veniat*, &c.

Visitacionis Virgineæ effectum primum esse dixi matris admirationem: secundum ætuo extraordinarium infantis semestris gaudium & miraculosam materno in utero exultationem. Certissimum autem est hunc contra naturæ leges motum, totque stipatum mirabilibus vni filij Dei in Vtero Virgineo latentis præsentia acribendum. Circa quæ tria à Doctoribus notantur, primum, vsum rationis tunc in Ioanne tempus præuenisse & acceleratum fuisse, ac tum cognitionis suæ dominum factum, dominum suam, cuius futurus erat præcursor, adesse præsentem cognouisse. Fuit profectò hoc magnum & singulare quoddam priuilegium.

Tradunt rei herbaria scriptores, florem quemdam esse, cui nomen *filij ante patrem*: nec immeritò, quòd semen ante ac florem quam folia, præter communem herbarum consuetudinem, folia ante florem semenque proferentiù, progignat. Flori huic persimilis fuit Ioannes Baptista: existens enim Elisabethæ in utero velut in horto quodam constitus, semen floremque iudicij, rationis, & cognitionis, ante ætatem contra naturæ ordinem ceteris ho-

minibus communem, emisit. Vtrum autem hoc rationis exercitium semper exinde in puero perseuerarit, minimè est exploratum; negari tamen non incommodè potest. Vti & clara illa Dei visio, qua Deum suo in raptu Paulus, de quo in secunda ad Corinthios sermo est, contempit, insigne quidem priuilegium ac prærogatiua fuit, sed minimè continis in Ioannem aut durans, sed quod vnà cum visione anne non cessauit & euanuit.

Secundum, quod huc afferunt Scholastici S. Ioannes Doctores, est, verisimiliter ac pie credi posse, Christum Ioannem infantem ratione vtemem, & iudicium maturitate adhibita in utero se matris tum clausum mouisse, & quo poterat modo humillimè Christum velut supremum Dominum salutasse, atque salutando vt Messiam & futurum mundi seruatorem adorasse. Neque verò id mirum cuiquam videatur: si enim ad Domini faciem terram ipsam motam ac concitatam Prophetæ dixerint, (*à facie Domini mota est terra*) non adeò insolens ac peregrinum, si ad eiusdem Dei præsentiam matris in utero infans subsultet & moueatur.

Tertiò, sanctificatum tunc Ioannem Doctores docent, & à peccato originali ablutum, & Spiritus sancti gratia repletum: adeò vt impletum promissio ab Angelo filij conceptionem nuntiante Zachariæ patri facta fuerit: *Replebitur Spiritu sancto adhuc ex utero matris suæ*. In huius rei signum hodie ad Dei sui præsentiam matris in utero exultat præ gaudio.

Ò prodigiosum & admirabilem puerum! cuius mirabilia & præconia ab omni sunt parte ac lingua terrena ac cælesti diffusa. A Ioannis Prophetis quidem: *Isaias namque eum vopassim dicit clamantis in deserto*; Malachias An- uulgata ab geli ei nomen imponit, *Ecce ego, ait Dominus, omnibus misero Angelum meum, & præparabit viam Isai. 40. ante faciem meam*. Post Prophetas, etiam An- geli laudes eius decantarunt. Archangelus e- nim Gabriel parentibus illius magnum eum coram Domine fore, & Spiritu sancto iam inde ab utero materno replendum sponndit: *Hic erit magnus coram Domino, & Spiritu sancto replebitur*. Deinde post spiritus cælestes, Zacharias eius pater, & magnus Synagogæ Pontifex, à Spiritu sancto inspiratus, Prophetam cum Altissimi ac Messia præcurso- rem indi-

getat, hac cum apostrophe compellans: *Et tu puer Propheta Altissimi vocaberis: praebis enim ante faciem Domini parare vias eius.* Post summum illum sacerdotem omnes Euangelistae, & Ioannes imprimis ait fuisse *hominem missum à Deo venientem, ut testimonium perhiberet de lumine veritatis.* Denique vt Euangelistas, homines, Angelos & Prophetas taceam, ipse Dei vnigenitus tantopere eum depraedicauit, vt nullum eo vquam maiorem natum, aut digniorem dicat apparuisse, *Inter natos, inquit, mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista.* Quid ergo mirum, pueri huius mirabilia iam inde ab vtero initium sumere?

Ioan. 1.

Matt. 11. Luc. 7.

Psal. 113.

Exultauit infans pra gaudio. O insigne prodigium! Psalmographus Psalmo 113. magna admiratione rogat, *Quid est tibi mare, quod fugisti? Et tu Iordanis, quia conuersus es retrorsum: montes exultasti sicut arbetes, & colles sicut agni ouium: mox verò respondet, A facie Domini mota est terra, à facie Dei Iacob.* Eodem etiam modo interrogemus licet, pari quoque cum stupore; *Quid est tibi peccatum, quod fugisti? Et tu satã, quia conuersus es retrorsum? infans exultauit in vtero, &c.* Hec quidem petere, deinde pari etiam modo respondere, *A facie Christi factum est illud.* ipsa filij Dei praesentia hæc causatur mirabilia, atque imprimis hunc pueri in materno ventre exultationem ac subsultationem. Testatur hoc mater ipsa Deiparam his verbis alloquens: *Vt facta est vox salutationis tuae in auribus meis, exultauit pra gaudio infans.*

Gen. 25.

Gemellorū in vtero Rebeckæ commotio.

In Genesi quidem gemelli Rebeckæ in vtero collisi commotique leguntur: at motus hic matri grauis ac molestus fuit, adeoque intolerabilis, vt concepisse se poenitens queritabunda diceret, *Si sic mihi futurum erat, quid necesse fuit concipere?* ac si diceret, si sciuisset tantos mihi in gestatione vteri cruciatus subeundos, numquam imprægnari optafsem. Non vero huiusmodi fuit Ioannis Baptistæ motus, sed lenis, gratus, ac matri iucundissimus. Rebeckæ gemini in vtero depugnando mouebantur, at Elisabethæ proles exultando; eratque subsultatio hæc à gaudio nascens, vnde dicitur, *Exultauit pra gaudio infans.*

Illustre sanè atque inauditum prodigium, Ioannis intellectum & ingenium Ioannis viuacitellectus tate & visus subtilitate lynces superaf. lyncem vifefuntunc fit verosimile, quas ferunt muros & sus subelliparietes visus acie pertransire, cum per duplitate (supercem parietem, maternum scilicet ac Virginitate) rautiis vterum, Dominum suum agnosere potuit, de quo hoc modo in Canticis sermo est, *En ipse stat post parietem.* Reuera enim Christus post ventris virginis parietem latitabat, in quo velut paruulus coarctatus concludebatur. Atque ad parietem hunc, Ezechie exemplo, se suis in afflictionibus peccator cum lacrymis conuertat oportet, ad veniam impetrandam & misericordiam postulandam: *Con. 4 Reg. 4. uersus ad parietem fleuit amare.*

Cantic. 2.

Ecclesiastici cap. L. mentio fit stellæ matutinae in nebula conclusæ. Sidus hoc emblemata quoddam obscurum inuoluit: at qui eius expositionem adferre conati sunt, per ipsum Zachariæ filium Ioannem dixerunt denotari; quippe qui vera stella, & fax ardens & rutilans fuerit, *Erat Lucerna ardens & lucens.* verum stella matutina, solis exortum præueniens & prænuntians, Messie inquam aduentum, cuius propterea est prodromus appellatus. Hæc porro stella idcirco in S. Ioannes medio nebula est, quod adhuc materno conditum stellatineatur vtero, in quo gaudij, lætitiæ ac plausus festiuis signa exhibet: *Exultauit infans pra gaudio.*

Ecc. 50.

Num verò exultationem & subsultationem hanc lætam vsus rationis, & iudicij exercitium comitatum sit, ambiguum est, & in cōtrouersia positum, variæque hæc de re SS. Patrum ac Doctorum fuit sententiæ eaque discrepantes. Et si enim, ex plurimum Doctorum Schoasticorum opinione, infantem hunc, ratione atatem præueniente, non sine singulari miraculo, viri instar iudicio vsus dixerim; negare tamen non possum, rem ita liquidam ac constitutam non esse, quin plurimos eosque grauisimos patiarur aduersarios. Reuocat quippe eam in dubium S. Augustinus; negat Epiph. 17. ad apertè Iansenius, vti & Angelicus Doctor S. Dardanū. Thomas S. Ambrosius verò alteram partem sustinet, docetque fauorem hunc & gratiam singulari quadam prærogatiua priuilegioque materno in ventre ei esse concessam. Eidem accedit Theophylactus, & Venærabilis Beda, Euthymius,

S. Ioannes

vsus rati-

onis ha-

bit in vte-

ro matris.

In

A

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

8. Ser. 10. de
natiuit.
* Epistola
ad Latam.
in enco-
mio Ioan.

mius, Leo: Magnus, * Hieronymus, Petrus Chryfologus, Chryfostomus, alijque per- multi. Atque hæc quoad duo primaria visita- tionis huius capita dicta sufficiant: restat er- go iam tertium prosequi, ipsam inquam pec- cati originalis ablationem.

S. Ioannes Baptistæ, et si Messia præcurfor futurus, & vniquam alibi natorum puerorum esset maximus, ceterorum tamen ad instar in originali labe conceptus erat, letifera vt alij omnes in protoplasti morte plaga accepta, ac proinde vt reliqua Adæ posteritas, morti ac damnationi obnoxii, iuxta illam Apostoli sententiam. *In quo omnes peccauerunt, & mor- tui sunt.* Sicut omnes totius vniuersi montes, aut simul & humiles impetuosos diluuij aquis adobruati sunt & cooperiti: ita & omnes vni- uersim creaturæ, maximæ licet ac sanctissimæ, vehementi & horrendo originalis culpæ dilu- uio submersæ sunt, & S. Ioannes non secus at- que alij Verum vt os Deipara soluit, & spe- ctandum se Christus dedit, deleta hæc macula est, culpa omnis remissa, sanctificatio facta, & gratia simul infusa.

Gen. 6.

1. Reg. 16.

Dauid lyram pulsans à Saule malignum effugauit genium, à quo non mediocriter tor- quebatur, vt in Regum libris refertur. Eodem quoque modo Dauid noster Christus, vt cog- nâtam suam Elisabeth alloquitur pia mater, cuius verba & sermones omnem harmonicū concentum superabant, à Zachariæ filij ani- ma peccatum originarium pepulit.

1. Reg. 5.

Eodem in libro describuntur Philisthæi, bar- bari & idolis addicti, arcam Dei bello captam in fano Dagon colloasse; verum vt primum illa delubri limen attigit, idolum ad terram de- lapsum est in frustra comminutum, *Et tulerunt eam in templum Dagon, & statuerunt eam iuxta Dagon, & ecce Dagon iacebat pronus ante arcam Dei, &c.* o insignem comparationem! Arca Dei vix sanum Philisthæum subijt, & ecce simulacrum humi prostratum est; & glo- riosa Virgo, vera Domini arca, quæque ipsum gestabat Dominum, vt Elisabethæ domum in- gressa est, peccatum originale, quo Ioannes e- rat infectus, velut secundus Dagon comminu- tum, contractum, & pessumdatum est.

Luc. 19.

Apud Lucam cum Redemptor in domum Principis Publicanorum, cui nomen Zachæus, intrasset, his cum est verbis allocutus, *Hodie*

salus huic domui facta est, quod & ipse sit filius Abrahæ. Cogitemus id ipsum & factum & di- ctum esse, eodem Deo Principis Sacerdotum Zachariæ domum ingrediente. Et sane Iesu Christo, viro dum virgineo concluditur, ho- die illustrem hanc domum intrante, salus illi facta est: cum puer ipse ab originali sit peccato mundatus, venia eiusdem data gratia collata, & misericordia passim in eadem eluxit, eo quod verè de filiorum Abraham esset numero, & Messia præcurfor.

Hæc Psalmo 73. verba perobscura & intri- cata leguntur, *Posuerunt signa, & signa sicut in exitu super summum* id est, iuxta Theodoretii expositionem, inimici nimium quantum elati sunt, & ianuis nostris sua affixerunt tropæa, quæ signa sunt & argumenta victoriarum. Aliter vero interpretatur Hieronymus, dicens, *Posuerunt signa sua in tropæum, manifesta in introitu desuper,* vt ab omnibus passim conspiciantur. Vterque vero sensus innuit, Dei inimicos signa ac vexilla sua in ostiorum su- premitatibus ad introitum collocasse. Vt hoc morali sensui adaptemus, sciamus oportet, portas & ianuas, per quas in vitam hanc ingre- dimur, hominum esse conceptionem, & in his velut in primo in hunc mundum introitu, ho- stis nostrum, id est, diabolium, peccati origina- lis signa velut illustre victoriarum relatarum tropæum erigere. Hoc ipsum vexillum hostile etiam in introitu & conceptione magni Io- annis Baptistæ crexerat: at Regum Rex Christus hanc insolentiam non ferens, locum illic in- uasit, hostem fugauit, signa sustulit, id est, pec- catum originale aboleuit, eiusque animam re- cuperauit. Nec modo peccatum eiecit, verum etiam Spiritu sancto repleuit, gaudijque & læ- titiæ occasionem illi iam tum dedit, expectans donec vniuerso aliquando orbi lætitiâ pare- ret: *Et exultauit præ gaudio infans in utero meo.*

Allegoria.

Psal. 73.

Portæ vitæ
humane
sunt conce-
ptio vniuf-
cuiusque.

2. Reg. 6.

Lucundum piūque reuera fuit spectaculū, videre Dauidem Regem magno animi studio coram arca Domini tripudiantem, signaque insolite lætitiæ preferentem, & præ mentis iu- bilo gestientem. At spectaculum, mihi credi- te, longe iucūdius ac mirabilius videre hodie, non videre tam infantem maternis clausum visceribus, præ gaudio subsilientem, & coram vera Dei arca, Deipara nimirum, Deum ipsum

complectente, in solito animi iubilo plaudentem. Ipsum Dauidis tripadium nihil continebat admirabile, sed infantis huius exultatio purum ac merum erat miraculum. Atque in hoc finem faciam.

Vidistis igitur, Auditores, festi huius causam: vidistis quid ipsa Virginis huius visitatio designet: audistis effectus, mirabilia, & benedictiones, quæ ad eius ingressum in Zachariæ domum inuolarunt. Ipsam ergo magna animi contentione oremus, nobis vt eundem fauorem ostendere, atque harum gratiarum aliquam in nos effundere dignetur, fixo eam obtutu intueamur hodie surgentem, atque instar auroræ progredientem, pulchram vt Luna, electam vt Sol: & ad illam confugiamus, oremque speremus ab illa, quæ terribilis vt castrorum acies ordinata in libris sacris legitur:

Cantic. 6. Progreditur quasi aurora confurgens, pulchra vt Luna electa vt Sol, terribilis vt castrorum acies ordinata

Hiscæ laudabilibus illustribusque titulis permoti & inuitati te inuocamus sanctissima, sacratissima, ac gloriosissima Virgo. Tu namque vere pulchra es vt Luna, quæ nocte lucet ijs, qui in peccatorum caligine ac tenebris versantes ad lucem magna animi contentione anhelant. Aurora vero ijs, qui criminum tenebris egressi, ad penitentiae diem transierunt. Denique sol ijs, qui postquam ad lucem peruenierunt, in gratiæ splendore ac claritate iam viuunt. Vt vero aduersus hostiles incurfus ac violentiam auxiliatrices afferre manus queas, terribilis atque horribilis es, vt castrorum acies ordinata. Hinc, ô beatissima Virgo, qui modo in peccatorum nocte degunt, te vt Lunam suam intuentur: quibus diei gratiæ aurora iam illuxit, te vt Auroram respiciunt: qui caritatis ardoribus flagrant, te in solem suum eligunt, ad te omnes confugiunt, & à te velut à castrorum acie ordinata auxilia expectant. Vt hoc in mundo sub protectionis tuæ insignibus certantes, in altero, in quo omnis nostra beatitudo sita est, mercedem adipisci mereamur, ad quam nos Pater, & Filius, ac gloriosus Spiritus sanctus deducant.

Amen.

IN FESTO S. BENEDICTI ABBATIS.

Partitio.

- I. De contemptu mundi.
- II. De verbis illis: Ecce nos reliquimus omnia.
- III. De S. Benedicto, cur mundum deseruerit.
- IV. De alijs eiusdem præclaris dotibus.
- V. De Ordinis eiusdem nobilitate & antiquitate.

Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, &c. Matth. 19.

FIGVRA.

Magnus ille Deus viuens, omnipotens, & æternus, Abrahamum Patriarcham habens carissimum, eumque ad magna vocans, ac destinans, hoc illum est modo allocutus: *Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo Patris tui, & veni in terram, quam monstrabo tibi, faciamque te in gentem magnam, & benedicam tibi, & magnificabo nomen tuum, & erisque benedictus.* Cum sanctum hunc virum, eiusque vocationem & obedientiam, qua Deo vocanti paruit, accuratius mecum perpendo, omnia quam aptissime sanctissimo viro Benedicto accommodari posse videntur. quod enim ille fuit tempore legis naturæ, hoc hic in lege Euangelica exstitit. Abraham siquidem multarum gentium pater fuit, filiorum Dei origo, fidei Patriarcha, ac præterea magnus fidei magister, & pio erga Dei obsequium zelo flagrans, Ad hæc omnia quam proxime accedens S. Benedictus, magnæ ætate sua deuotionis fuit magister, reformationis auctor, virtutum doctor, Religiosorum Patriarcha, Monasteriorum fundator, animarum sanctarum dux & director, ad hæc omnem mundi contemptum penitus spirans, & Dei cultui addictissimus. Ceterum, quod Abraham dictum fuit, cum huic quoque diceretur, eadem vocanti Deo promptitudine est oblectus, & factæ illi promissiones & adimpletæ, in hoc renouatæ sunt. Abraham namque exemplo cœlitus vocatus S. Benedictus, patris excellenti solo